

Ponad 100 mln zł na rozwój pozaformalnej edukacji dorosłych. Rada Ministrów przyjęła Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030

Rozwój istniejących Uniwersytetów Ludowych, rewitalizacja ich koncepcji wychowawczej oraz tworzenie nowych placówek, to kilka z celów Programu powstałego na wniosek Wiceprezesa Rady Ministrów, Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego Piotra Glińskiego. Placówki stosujące metody oparte na tzw. idei grundtvigiańskiej mają być miejscami o otwartej, przyjaznej atmosferze, nastawionymi na rozwój osobisty i aktywność społeczną. Takie miejsca nauki będą mogły przyciągnąć osoby mniej aktywne społecznie i dać im szansę zmiany życia na lepsze.

Uniwersytety ludowe realizują swoje cele w oparciu o unikalne metody edukacji dorosłych wypracowane w trakcie ponad 150 letniej tradycji tych placówek. Pierwsze uniwersytety ludowe powstały w połowie XIX wieku w Danii, a następnie w Niemczech, pozostałych częściach Skandynawii i Polsce, gdzie największy ich rozkwit nastąpił w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Placówki oparte były na tzw. idei grundtvigiańskiej (od nazwiska ojca uniwersytetów ludowych, duńskiego pastora, pisarza i działacza społecznego N.F.S. Grundtviga).

W Polsce jednym z powodów, dla których aż 60% osób dorosłych nie ma zamiaru uczestniczyć w kształceniu, jest powszechne stosowanie metod na wzór edukacji formalnej dzieci i młodzieży. Utrzymywany podział ról na wykładowców i słuchaczy osłabia motywację i zmniejsza zainteresowanie udziałem w tego typu „szkolnych” formach edukacji dorosłych. Założenia grundtvigiańskie są odpowiedzią na ten problem, ponieważ wg nich uczeń i nauczyciel są partnerami w procesie kształcenia. Założenia te obejmują:

- Uczenie się przez całe życie: Lifelong Learning (LLL),
- Otwartą, atrakcyjną formę edukacji,
- Autonomię słuchacza i programów nauczania,
- Pedagogikę wspólnoty i więzi międzyludzkich,
- Edukację do wolności i demokracji,
- Rozwój osobisty,
- Dialog różnych poglądów i nurtów,
- Zaangażowanie wspólnot lokalnych.

Metoda edukacji grundtvigiańskiej i programy realizowane przez uniwersytety ludowe znakomicie wpisują się w potrzeby współczesności, dlatego warto je rozwijać. Potwierdzają to doświadczenia krajów skandynawskich oraz niemieckojęzycznych, gdzie taka forma edukacji doskonale się sprawdza, przynosząc efekty zarówno w obszarze wzmocnienia kompetencji osobistych i wspólnotowych, jak i wiedzy oraz umiejętności – mówi prof. Piotr Gliński, Wicepremier, Przewodniczący Komitetu ds. Pożytku Publicznego. – Podstawowe założenia tej metody bliskie są założeniom aktualnych polityk rozwoju edukacji dorosłych, stawiających sobie za cel m.in. aktywne uczestnictwo i tworzenie kultury, jako efektu kształcenia – dodaje.

Uniwersytety ludowe przygotowują do aktywnego udziału w życiu społecznym i umożliwiają ich uczestnikom nabycie umiejętności radzenia sobie ze skomplikowanymi problemami współczesnej rzeczywistości. Program ma szerokie oddziaływanie społeczne: od rozwoju kompetencji zawodowych

i społecznych młodych bezrobotnych osób, poprzez edukację i zapobieganie cyfrowemu wykluczeniu seniorów, zapobieganie wykluczeniu zawodowemu i walidację kwalifikacji, po kulturę ludową jako narzędzie budowy tożsamości lokalnej wspólnoty, kształtowanie postawy odpowiedzialności za „małe ojczyzny” oraz wychowywanie lokalnych liderów.

– *Program wspierania rozwoju współczesnego modelu uniwersytetów ludowych wyrasta z potrzeby kreowania aktywnych postaw obywatelskich i gotowości do współpracy w odpowiedzialnym przekształcaniu rzeczywistości, zarówno społecznej, jak i gospodarczej, przy wykorzystaniu unikalnej metody uniwersytetów ludowych, ich koncepcji wychowawczej i programowej* – wyjaśnia Wojciech Kaczmarczyk, Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, operatora Programu.

Przemawia za tym wizja twórcy koncepcji uniwersytetów ludowych N.F.S. Grundtviga, tradycja działalności uniwersytetów ludowych w Polsce, nierozłącznie związana z edukacją obywatelską i społecznym zaangażowaniem, aktualny profil aktywności i dorobek działających współcześnie uniwersytetów oraz doświadczenia tych krajów, które uczyniły uniwersytety trwałym elementem systemu kształcenia i edukacji obywatelskiej. Uniwersytety ludowe oferują swym uczestnikom możliwość zespołowego doświadczania kultury i historii, umacniają poczucie przynależności do wspólnoty. To buduje w uczestnikach poczucie własnej wartości, zdolność podejmowania decyzji i odpowiedzialność za wspólnotę – fundament obywatelskiego zaangażowania.

Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030 (PWRUL) ma tę samą wieloletnią perspektywę, co uruchomione dotychczas i wdrażane przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (NIW CRSO) programy wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w rozumieniu art. 23 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (UoNIW).

Najważniejsze informacje nt. Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030 (PWRUL):

- Budżet: 100.000.000 zł (9,3 mln zł rocznie w latach 2020-2030)
- Pięć priorytetów:
  - **Priorytet 1.** Wsparcie infrastrukturalne i programowe działających uniwersytetów ludowych
  - **Priorytet 2.** Wsparcie tworzenia nowych oraz reaktywacji wcześniej istniejących uniwersytetów ludowych
  - **Priorytet 3.** Wsparcie sieci i porozumień uniwersytetów ludowych oraz upowszechnienie edukacji grundtvigiańskiej
  - **Priorytet 4.** Wsparcie rozwoju edukacji obywatelskiej i zachowania dziedzictwa w środowiskach lokalnych
  - **Priorytet 5.** Pomoc techniczna.

Program jest m.in. odpowiedzią na wezwanie Rady UE z 2002 r. do tworzenia krajowych strategii uczenia się przez całe życie (LLL - life long learning) i dokument pn. „Perspektywa uczenia się przez całe życie”, przyjęty przez Radę Ministrów w 2013 r.

To już piąty program rozwoju społeczeństwa obywatelskiego przygotowany w latach 2018-2020 przez Przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego, po programach rozwoju organizacji obywatelskich PROO, wsparcia wolontariatu „Korpus Solidarności”, rozwoju organizacji harcerskich i skautowych ROHiS i wsparcia doraźnego w czasie epidemii Covid-19. Łącznie w tym czasie dofinansowanie organizacji obywatelskich w ramach programów zwiększyło się niemal trzykrotnie z 60 do 170 milionów złotych rocznie.

Kontakt dla mediów:

Jolanta Wierzbicka
kierownik Biura Komunikacji i Promocji
+48 601 901 214 | media@niw.gov.pl

O NIW

Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego to agencja wykonawcza odpowiedzialna za wspieranie społeczeństwa obywatelskiego, działalności pożytku publicznego i wolontariatu. Powstała w październiku 2017 r. z inicjatywy wicepremiera Piotra Glińskiego, przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego. NIW-CRSO prowadzi działania na rzecz rozwoju postaw obywatelskich i patriotycznych. Flagowe Programy Instytutu to Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich oraz Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego Korpus Solidarności.